

ἀκούσῃ καὶ ἐκ δευτέρου τὸν θεῖον καλλιτέχνην. Ὁ Παγανίνης ἀνέλαβε δυνάμεις καὶ ἀναφαίνεται εἰς τὴν σκηνήν, ἐν ᾗ δὲ ὑφοῖ τὸ τόξον, ὅπως σύρῃ αὐτὸ ἐπὶ τῶν χορδῶν τοῦ βιολίου του, ἐπικρατεῖ σιγῇ βαθυτάτῃ. Τὴν φορὰν ὅμως ταύτην οἱ τόνοι, οὐς ἀναδίδει τὸ ὄργανον, δὲν ἐκφράζουσι πλέον παράπονα, ὅχι πλέον μελαγχολίαν καὶ ἄλγος, ἀλλὰ χαρὰν καὶ εὐφροσύνην. — Μετὰ τὸ πέρας ζωηρόταται ἐπευφημίας ἀπονέμονται πάλιν εἰς τὸν ἄχρι τοῦδε ἀφανῆ μουσικόν.

Ἀπὸ τῆς στιγμῆς ταύτης ἡ φήμη καὶ ἡ δόξα τοῦ Παγανίνης ἦτο πλέον τεθεμελιωμένη. Μετ' οὐ πολὺ δὲ ἀπέκτησε καὶ ἀπειρα πλούτη.

Ὁ Παγανίνης ἦτο παράδοξος καὶ ἰδιότροπος ἄνθρωπος. Πολλάκις ἀνεφαίνετο εἰς τινὰ πόλιν ὅλως ἀπροσδοκῆτως καὶ πάλιν ἐξηφανίζετο κατὰ τὸν αὐτὸν τρόπον. Οὕτω συνήντησεν αὐτὸν ὁ Ῥωσίνης τῷ 1817 ἐν Ῥώμῃ, ἐνθα σχεδὸν ἐπὶ τρία ἔτη ἀσθενῆς ἐξ ὅλως μακρὰν τῆς κοινωνίας. Πανταχοῦ ὅμως ὅπου ἂν ἤρχετο, ἠλέκτριζεν ἅπαντας οὐ μόνον διὰ τῆς ὄντως δαιμονίου τέχνης του, ἀλλὰ καὶ διὰ τῆς πρωτοτυπίας καὶ μεγαλοφυοῦς ἐμφανισέως του. Σύγχρονός τις περιγράφει αὐτὸν ὡς ἐξῆς. „Ἦτον ἰσχνός, τὸ πρόσωπόν του ὠχρὸν καὶ οἱ χαρακτῆρές του τραχεῖς· οἱ ὀφθαλμοὶ του ἐξέπεμπον ζωηρὸν πῦρ, ἐπισκιαζόμενοι ὑπὸ πυκνῶν ὀφρύων· ἡ ρίς του ἦτο ῥωμαϊκὴ καὶ τὸ ὑψηλὸν του μέτωπον περιέβαλλε μέλαινα καὶ μακρὰ κόμη. Παράδοξόν τι καὶ ἐνίοτε μυστηριώδες μειδίαμα συνέσπα τὰ χεῖλη του, καὶ πρὶν μὲν ἀρχίσῃ νὰ παίξῃ, ἐφαίνετο βεμβύδης, χαλαρὸς καὶ ἐξηγντλημένος, ἄλλος ἄνθρωπος ἐγένετο ὅμως, ἅμα ὡς τὸ τόξον του ἤγγιζε τὴν χορδήν. Ὡσεὶ ὑπὸ ἡλεκτρικοῦ σπινθηρὸς ἐξεγειρόμενοι, ἐνετεινόντο τότε οἱ μῦς του καὶ μετ' ἀπεριγράπτου ταχύτητος καὶ τόλμης μετεχειρίζετο τότε καὶ τὸ τόξον καὶ τοὺς δακτύλους τῆς ἀριστερᾶς χειρὸς του. Τὴν ἐνθουν ταύτην κατὰστασιν, καθ' ἣν ἀνέπτυσσε τὴν ἀξιοθαύμαστον τέχνην του, ἠκολούθει πάντοτε προσωρινὸς κάματος, ὥστε συχνάκις διαρκούσης τῆς συναυλίας ἠναγκάζετο ν' ἀναπαύηται ἐπ' ὀλίγον καὶ μετὰ τὸ πέρας αὐτῆς ἦτον ὅλως διόλου ἐξηγντλημένος. Ὁ Παγανίνης ἦτον ἀληθῶς ἡ τελεία ἐνσάρκωσις τῆς ἀθανάτου τέχνης του.“

Ὁ Παγανίνης ἐμίσει τοὺς ἀνθρώπους. Φέρων ἐν ἑαυτῷ τα σπέρματα βραδείας νόσου, οὐδέποτε ἠθέλησε νὰ συμβουλευθῇ ἱατρόν, ἀλλὰ προὔτιμησε νὰ λάβῃ παρά τινος ἀγύρτου φάρμακον, εὐφήμως ὀνομαζόμενον „τὸ βάμμα τῆς ζωῆς τοῦ Λεοῦ“. Ὁ Παγανίνης ἀπέθανεν ἐν Νικαίᾳ τῇ 27ῃ Μαΐου 1840, ἔχων ἡλικίαν 56 ἐτῶν. Ζῶν εἶχε περιφρονήσει τὴν Ἐκκλησίαν, καὶ ἐπειδὴ τοῦτο τοῖς πᾶσιν ἦτο γνωστόν, ὁ

ἐπίσκοπος τῆς Πάρμας ἀπηγόρευσε τὴν κηδεῖαν τοῦ λειψάνου του ἐπὶ ἱεροῦ ἐδάφους. Ἐν τινὶ ὑπογείῳ λέγεται ὅτι ἐπὶ πολλὸν χρόνον ἔμεινε τὸ πτώμα του ἀκήδευτον, μετενεχθὲν δὲ κατόπιν εἰς Βιλλαφράγκαν ἔμεινε καὶ ἐκεῖ ἄταφον ἐπὶ τετραετίαν ὅλην. Τέλος μετὰ πολλὰς ταλαιπωρίας, ἀγῶνας καὶ χρηματικὰς θυσίας, ὁ υἱὸς του κατωρθώσε νὰ θάψῃ αὐτὸν κατὰ Μαῖον τοῦ 1845 ἐν τῷ νεκροταφείῳ κώμης τινὸς παρὰ τὴν Πάρμαν.

Περὶ τῆς τελευτῆς του ἀναγινώσκομεν τὰ ἐξῆς ἐν τινὶ ἀρχαίᾳ ἐφημερίδι τῆς Πάρμας.

— „Ἀφ' οὗ ἐπὶ ὀλόκληρα ἔτη μετὰ σιδηρᾶς τῷ ὄντι ἐνεργείας ἠγωνίσθη κατὰ τοῦ τὸ σῶμά του καταστρέφοντος ἐχθροῦ, ἀπώλεσεν ἐπὶ τέλους τὴν μακρὰν καὶ μανιώδη μάχην. Τῇ 27ῃ Μαΐου κατελήφθη πάλιν ὑπὸ σπασμῶν, ἀφ' ὧν πάλιν μετέπεσεν εἰς νήδυμον ὕπνον. Ἐξύπνησε ζωηρὸς καὶ εὐθυμὸς. Ἡ νύξ ἦτο χλιαρά. Ὁ Παγανίνης διέταξε καὶ ἠνοίξαν τὰ παράθυρα τοῦ δωματίου του καὶ τὰ βαρέα παραπετάσματα τῆς κλίνης του. Ἡ σελήνη ἐφεγγυβόλει μεγαλοπρεπῶς ἐπὶ τοῦ ἀνεφέλου ἑαρινοῦ οὐρανοῦ τῆς Ἰταλίας, καὶ ἐπλήρου διὰ τοῦ μυστηριώδους φωτός της τὸ δωματίον τοῦ ἀσθενοῦς. Ἐλαφρῶς ἐψιθύριζον, θωπευόμεναι ὑπὸ τῆς νυκτερινῆς αὔρας, αἱ κορυφαὶ τῶν δένδρων, ἠκούετο δὲ μέχρις αὐτοῦ ὁ μυστηριώδης ῥυθμὸς τῶν ἀργυρῶν τῆς θαλάσσης κυμάτων. Τότε ἐνεθυμήθη ὁ Παγανίνης τὸ παρελθὸν καὶ ὠνειροπόλει καὶ ἐνετρύφα εἰς τὴν γλυκεῖαν ἀνάμνησιν τῶν θερινῶν νυκτῶν παρὰ τὰς ὄχθας τοῦ Ἄρνου καὶ παρὰ τὰς πλήρεις ποιίσεως ἀκτὰς τῆς Γενοῦης. Ἐρρέμβαζεν ἐπὶ μακρόν.

Ἐπὶ τέλους ἴστηθεὶς ὑπὸ τῶν πλημμυρούντων τὴν καρδίαν του αἰσθημάτων ἐξέτεινε τὴν χεῖρά του πρὸς τὸν πιστόν του φίλον, τὸ ἀχώριστόν του βιολίον, ὅπως ἀπαξ ἔτι ἀποσπάσῃ ἀπ' αὐτοῦ μαγευτικοὺς τόνους· ἀλλ' οἱ ἀμαυρούμενοι ὀφθαλμοὶ του ἐσκοτίζοντο ἤδη καὶ ὅτε ἐκίνησε τὰς χορδὰς του, αὐταὶ δὲν ἀνέμελψαν πλέον τοὺς θαλξικαρδίους ἐκείνους τόνους Ἀπαξ ἔτι καὶ ἰσχυρότερον ἐκέντησεν αὐτὰς — καὶ μία ἐξ αὐτῶν διερράγη. Τοῦτο ἤρκεσεν ἵνα διαρραγῇ καὶ ἡ καρδία τοῦ τεχνίτου. Ἄπαν τὸ πῦρ τοῦ μεγάλου καὶ μελωδικωτάτου πνεύματος, ὅπερ ὅλη ἡ οἰκουμένη εἶχε λατρεύσει, ἀπεσβέσθη μετὰ τοῦ ἐνὸς ἐκείνου καὶ ταχέως ἀποσβεσμένου δυσήχου τόνου τῆς διαρραγείσης χορδῆς. Οἱ ὀφθαλμοὶ τοῦ Παγανίνης ἐκλείσθησαν καὶ ἐν ᾗ ἡ κεφαλὴ του κατέπιπτεν εἰς τὰ ὀπίσω, παρέδιδε καὶ αὐτὸς τὴν ὥραίαν του ψυχὴν . . .

E. T.

Ο ΑΝΘΡΩΠΟΣ ΤΟΥ ΠΕΠΡΩΜΕΝΟΥ.

ὑπὸ

I. ΤΟΥΡΓΕΝΙΕΦ. *)

I.

Ἐκαθίσταμεν ὅλοι περὶ τὴν τράπεζαν καὶ ὁ καλὸς ἡμῶν φίλος Ἀλέξανδρος Βασιλειάδης Ρίσελ — γνήσιος Ῥώσος καίτοι φέρων γερμανικὸν ἐπώνυμον, — ἤρχισε κατὰ τὸν ἐξῆς τρόπον. — Θὰ σᾶς διηγηθῶ, κύριοι, ἱστορίαν συμβᾶσαν κατὰ τὸ 1830, — ὡς βλέπετε ἐκτοτε παρ' ἡμῶν ὑπὲρ τὰ

40 ἔτη. Ἀλλὰ θὰ ἦμαι πολὺ σύντομος — μή με διακόπτετε λοιπόν.

Τότε κατῴκουν ἐν Πετροπόλει καὶ πρὸ ὀλίγου εἶχον περατώσει τὰς πανεπιστημιακὰς μου σπουδὰς ὁ ἀδελφός μου ἦτον ἀξιωματικὸς εἰς τὸ ἱππικὸν τοῦ πυροβολικοῦ τῆς φρουρᾶς. Ἡ πυροβολαρχία του ἦτον ἐν Κράσνο-Σέλο, — διότι ἐκεῖ ἐγίνοντο τὰ θερινὰ γυμνάσια.

Ὁ ἀδελφός μου δὲν κατῴκει ἐν Κράσνο-Σέλο, ἀλλὰ ἐν τινὶ τῶν πλησιοχώρων χωρίων καὶ ἐκεῖ συχνάκις τὸν ἐπε-

*) Σ. Σ. Κ. Σύντομον φιλολογικὴν σκιαγραφίαν τοῦ Συγγραφέως μετὰ εἰκόνας δημοσιεύομεν προσεχῶς.

σχεπτόμην και τοιουτοτρόπως ἐγνώρισα πολλοὺς τῶν συστρατιωτῶν του. Ἡ ἀγροτική καλύβη, ἐν ἣ συγκρατῶκει μετὰ τινος ἄλλου ἀξιωματικοῦ τῆς πυροβολαρχίας του, ἦτον ἀρκοῦντως καθαρά. Ὁ ἄλλος ἀξιωματικὸς ὠνομάζετο Τεγλέφ, — Ἡλίας Στεφανίδης Τεγλέφ. Μετὰ τούτου λοιπὸν συνέδεσα στενὴν φιλίαν.

Ὁ Μαρλίνσκη ἀπερχαίνθη ἤδη. Οὐδεὶς πλέον τὸν ἀναγινώσκει, — ἀπ' ἐναντίας πολλοὶ μάλιστα καταγίνονται εἰς το νὰ περιπαίξουν τ' ὄνομά του. Τότε ὅμως τὰ συγγράμματά του ἔκαμνον μέγαν θόρυβον καὶ αὐτὸς ὁ Πούσκιν, κατὰ τὴν γνώμην τῆς τότε νεολαίας, δὲν ἠδύνατο νὰ συγκριθῇ πρὸς αὐτόν. Διότι ὅχι μόνον εἶχε τὴν δόξαν τοῦ νὰ ᾔηνε ὁ πρῶτος ῥῶσος συγγραφεὺς, ἀλλὰ καὶ εἶχε κατορθώσει, — ὅπερ καὶ δυσκολώτερον καὶ σπανιώτατον εἶνε — ν' ἀποτυπώσει τὸν χαρακτῆρά του εἰς τὴν σύγχρονον γενεάν. Ἀνὰ πᾶν βῆμά σου εὕρισκες ἥρωας κατὰ τὸ πνεῦμα τοῦ Μαρλίνσκη, πρὸ πάντων δ' ἐν ταῖς ἐπαρχίαις καὶ τῷ στρατῷ — καὶ ἐνταῦθα κατ' ἐξοχὴν εἰς τὸ πυροβολικόν. Ὡμίλου καὶ ἔγραφον εἰς τὴν γλῶσσάν του, ἐν ταῖς συναναστροφαῖς ἦσαν πάντοτε περιωρισμένοι καὶ σκυθρωποὶ — „ἐν μὲν τῇ ψυχῇ εἶχον θύελλαν, καὶ ἐν τῷ αἵματι τὴν φλόγα τοῦ πυρός“, ὅπως καὶ ὁ ὑπασπιστὴς Βασίλειος ἐν τῇ „φρεγάττᾳ Ναδέσα“*).

Ὅσον ἀφορᾷ τὰς καρδίας τῶν γυναικῶν, αὗται „κατεπίνοντο“ ὑπ' αὐτῶν. Οἱ ἄνθρωποι οὗτοι ἐκαλοῦντο τότε „ἄνθρωποι τοῦ πεπρωμένου“. Ὡς γνωρίζετε ὁ τύπος οὗτος διετηρήθη ἐπὶ μακρὸν μέχρι τῶν ἡμερῶν τοῦ Πετσόριν**).

Καὶ τί δὲν περιελάμβανεν ὁ τύπος οὗτος! Βυρωνισμόν καὶ ῥωμαντισμόν, ἀναμνήσεις ἐκ τῆς γαλλικῆς ἐπαναστάσεως, τὴν ἀποθέωσιν τοῦ Ναπολέοντος τὴν πίστιν εἰς τὸ πεπρωμένον, εἰς ἓνα ἀστέρα, εἰς τὴν ἀκατανίκητον δύναμιν τοῦ χαρακτῆρος — θεατρικὰς ἀνοησίας καὶ φράσεις, — καὶ λύπην διὰ τὴν ἐσωτερικὴν κουφότητα, ταραχώδεις τρικυμίας μικροπρεποῦς φιλαυτίας — καὶ ἀφ' ἑτέρου ἐνεργητικότητα καὶ εὐτολμίαν, εὐγενεῖς τάσεις — καὶ κακὴν ἀνατροφήν, ἑλλειψὶν παιδεύσεως, ἀριστοκρατικὰς ἑξεις καὶ κομποπρεπῆ ἐπιπολαιότητα.

Ἀλλ' ἄς παύσω τοῦ νῦν φιλοσοφῶ . . . ὑπεσχέθην νὰ διηγηθῶ . . .

II.

Τοιοῦτος „ἄνθρωπος τοῦ πεπρωμένου“ ἦτο καὶ ὁ ἀξιωματικὸς Τεγλέφ, καίτοι ἡ ἐξωτερικὴ ὄψις του οὐδὲν ἔπρόδιδε τὸν ἄνθρωπον, π. χ. οὐδὲν ὡμοίαζε τὸν „ἄνθρωπον τοῦ πεπρωμένου“ τοῦ Λερμοντώφ. Εἶχε μεσαῖον ἀνάστημα, ἦτον εὐρωστός καὶ ὀλίγον κυφός, ἡ κόμη του ἦτο ξανθὴ καὶ αἱ ὀφρυς του σχεδὸν λευκαί. Τὸ πρόσωπόν του ἦτο στρογγύλον καὶ δροσερὸν μὲ ἐρυθρὰς παρειάς, κολοβὴν ρίνα, ταπεινὸν καὶ περὶ τοὺς κροτάφους ἐξογκούμενον μέτωπον καὶ παχέα, κανονικὰ καὶ αἰωνίως ἀκίνητα χεῖλη· οὐδέποτε ἐγέλα, οὔτε κἂν ἐμειδία μάλιστα.

Σπανιώτατα μόνον, — ὅταν ἦτο κεκοπιακὸς καὶ βαθέως ἀνέπνεεν, — ἐδείκνυε τοὺς τετραγώνους καὶ λευκοὺς ὡς τὸ ζάκχαρι ὀδόντας του. Ἡ αὐτὴ τεχνητὴ ἀκίνησις διέκρινε καὶ ὅλα τᾶλλα χαρακτηριστικά του, μολοντί δὲν ἠδύνατο ν' ἀρνηθῇ τις, ὅτι ἐξέφραζον καὶ ὀλίγην ἀγαθότητα.

Μόνον οἱ ὀφθαλμοὶ του δὲν εἶχον χαρακτῆρα ὅλως διό-

λου κοινόν· ἦσαν μικροὶ μὲ πρασίνας κόρας καὶ κιτρίνας βλεφαρίδας. Ὁ δεξιὸς ἐφαίνετο κείμενος ὀλίγον ὑψηλοτέρῳ τοῦ ἀριστεροῦ καὶ τὸ βλέφαρον τούτου ἐφαίνετο πάντοτε ἡμίκλειστον, ὅπερ καθίστα τὸ βλέμμα ἀλλόκοτον καὶ παραδόξως ὑπνηλόν.

Ἡ φυσιογνωμία τοῦ Τεγλέφ, οὕσα ἄλλως τε εἰς τὸ εἶδος τῆς ἀρκοῦντως ἐλκυστικῆς, εἶχε πάντοτε σχεδὸν ἐκφρασιν δυσαρεσκείας συννηνωμένης μετὰ ταραχῆς, — ὥσαντι εἶχε καταδιώξει ἐν τῇ κεφαλῇ του θλιβεράν τινα ἰδέαν, τὴν ὁποίαν δὲν κατώρθωσε νὰ συλλάβῃ. Μεθ' ὅλα ταῦτα δὲν ἐφαίνετο ὑπεροπτικός, ἀπ' ἐναντίας ἠδύνατο νὰ τον θεωρήσῃ τις ὡς ἄνθρωπον, ὅστις κρυφίως αἰσθάνεται ἑαυτὸν προσβεβλημένον. Ὡμίλει ὀλίγιστα καὶ μετὰ φωνῆς τραυλῆς καὶ βραγχνῆς, ὅτε καὶ χωρὶς νὰ τὸν ἀναγκάζῃ τις ἐπανελάμβανε τὰς αὐτὰς λέξεις. Ἐν ἀντιθέσει δὲ πρὸς τοὺς ἄλλους ἀνθρώπους τοῦ εἶδους του δὲν μετεχειρίζετο ἐκφράσεις ἀλλοκότους, — μόνον εἰς τὴν ἀλληλογραφίαν του κατέφευγεν εἰς αὐτάς (τὸ γράψιμόν του ἄλλως ὁμοιάζειν ἐξ ὀλοκλήρου πρὸς τὸ γράψιμον παιδίου).

Οἱ προϊστάμενοί του τὸν ἐθεώρουν ὡς ἀξιωματικὸν „ἔτση κ' ἔτση“, διότι οὔτε πολὺ ἐπιμελὴς ἦτον, οὔτε εἶχεν ἐξοχα προτερήματα.

— Εἶνε ἀκριβής, ἀλλ' ὅχι ἀνελλιπής, ἔλεγε περὶ αὐτοῦ ὑποστράτηγός τις γερμανικῆς καταγωγῆς.

Ἀπέναντι τῶν στρατιωτῶν ἦτον ὁ Τεγλέφ ὁμοίως „πάει κ' ἔρχεται“, — οὔτε ψάρι, οὔτε κρέας. Διῆγε βίον περιωρισμένον καὶ ἀνταποκρινόμενον εἰς τὰ μέσα του. Δεκαεπνεαετῆς ὢν ἔμεινεν ὄρφανός, οἱ γονεῖς του ἐπνίγησαν θέλοντες νὰ σωθῶσιν ἐπὶ σχεδίας ἐκ τινος ἐαρινῆς πλημμύρας. Εἶχεν ἀνατραφῇ ἐν τινι ἰδιωτικῷ ἐκπαιδευτηρίῳ, ἐνθα συγκρατεῖτο μετὰ τῶν ἀφυσστάτων καὶ φιλησυχωτάτων μαθητῶν. Ἐπειτα κατὰ τὴν ἰδίαν του ἐπιθυμίαν καὶ τῇ συστάσει θεοῦ τινος, μεγάλῃ ἐπιρροῇ ἔχοντος, κατετάχθη ὡς δόκιμος εἰς τὸ ἱππικὸν τοῦ πυροβολικοῦ τῆς φρουρᾶς καὶ ὑπέστη καίτοι μετὰ πολλοῦ μόχθου τὰς δι' ἀνώτερον ἀξιωματικὸν ἐξετάσεις.

Αἱ σχέσεις του πρὸς τοὺς ἄλλους ἀξιωματικούς ἦσαν ψυχραί. Δὲν ἠδύνατο νὰ τὸν ὑποφέρωσι καὶ σπανίως τὸν ἐπεσκέπτοντο, ὅπως καὶ αὐτὸς σπανίως μόνον ἐπλησίαζε τοὺς ἄλλους.

Ἡ παρουσία ξένων προὔξενε ἐπ' αὐτοῦ μεγάλην στενοχωρίαν, ἔπειτα ἐκυριεύετο ὑπὸ ἀδημονίας καὶ ὅλον τὸ ἐξωτερικόν του προσελάμβανε τι βεβιασμένον . . . Ἀλλὰ τὸν ἐξετίμων, οὐχὶ διὰ τὸν χαρακτῆρά του, ἢ τὸν νοῦν του, ἢ τὴν μόρφωσίν του, ἀλλὰ μόνον καὶ μόνον διότι ἐπίστευον αὐτὸν ἔχοντα τὸν ἰδιόρρυθμον ἐκεῖνον τύπον τὸν ἰδιάζοντα εἰς τοὺς „ἀνθρώπους τοῦ πεπρωμένου“. Οὐδεὶς ἐκ τῶν συστρατιωτῶν του ἔλεγεν: „ὁ Τεγλέφ ἔχει μέλλον, ὁ Τεγλέφ θὰ εὕρῃ εὐκαιρίαν νὰ διακριθῇ“, ὅτι ὅμως ὁ Τεγλέφ ἠθελε διαπράξει ἔκτακτόν τι τόλμημα ἢ ὅτι αἴφνης ἠθελε παρυσιασθῇ ὡς Ναπολέων — αὐτὸ δὲν το ἐθεώρουν ἐντελὲς ἀδύνατον, διότι ἐδῶ τὸ πᾶν ἐξηρτᾶτο ἐκ τοῦ „ἀστέρος“ καὶ αὐτὸς ἦτον ἄνθρωπος „προωρισμένος“ καὶ ὑπὸ τῆς „εἰμαρμένης ἐκλελεγμένος“, — ἀπαράλλακτα ὅπως ὑπάρχουν καὶ ἄνθρωποι φθισικοί.

III.

Δύο γεγονότα, τὰ ὁποῖα συνέβησαν κατ' αὐτὴν τὴν ἀρχὴν τοῦ στρατιωτικοῦ του σταδίου, συνετέλεσαν πάρα πολὺ εἰς τὸ νὰ στερεώσωσι τὴν φήμην του ὡς ἀνθρώπου τοῦ πε-

*) Τίτλος μυθιστορήματος τοῦ Μαρλίνσκη.

**) Ὁ ἥρωας τοῦ μυθιστορήματος τοῦ Λερμοντώφ „Εἰς ἥρωας τῆς ἐποχῆς μας“.

πρωμένου. Τὴν ἡμέραν δηλ. ὅτε προήχθη εἰς ἀξιωματικὸν — περὶ τὰ μέσα τοῦ μηνὸς Μαρτίου — ἐξῆλθεν εἰς περιπατον εἰς τὰς ὄχθας τοῦ ποταμοῦ Νέβα, ἐνδεδυμένος τὴν στολὴν του καὶ συνοδευόμενος ὑπὸ τινων ἄλλων ἐπίσης προβιβασθέντων ἀξιωματικῶν.

Τὸ ἔτος ἐκεῖνο εἶχεν ἐπέλθει τὸ ἔαρ ἐνωρὶς καὶ ὁ Νέβας ἦτον ἤδη ἀπηλλαγμένος τοῦ πάγου, ἐκαλύπτετο ὅμως ὁ ποταμὸς ὅλος ὑπὸ λεπτοῦ καὶ ὑδαροῦ στρώματος πάγου. Οἱ νέοι ἐφλυάρουν καὶ ἐγέλων . . . Αἰφνης εἰς ἐξ αὐτῶν ἕστη, εἶχε παρατηρήσει μικρὸν κῦνα ἐπὶ τῆς βραδέως κινουμένης ἐπιφανείας εἰκοσι περίπου βήματα μακρὰν τῆς ὄχθης. Τὸ αὐτὸς ζῶον ἐκλαυθιμύριζε καὶ ἔτρεμε καθ' ὅλον τὸ σῶμα.

— Τὸ σκυλὶ εἶνε χαμένο, ἐψιθύρισε ὁ ἀξιωματικὸς διὰ τῶν ὁδόντων. Τμήμα πάγου ἔφερε τὸν κῦνα βραδέως ἐγγὺς ἐνὸς τῶν περιφράκτων, ἅτινα εἰς τὴν ὄχθην καθικνουῦνται μέχρι τῆς ἐπιφανείας τοῦ ὕδατος.

Αἰφνης ἔδραμεν ὁ Τεγλέφ χωρὶς νὰ εἴπῃ λέξιν εἰς τὸ μέρος ἐκεῖνο, ἐπήδησεν εἰς τὸν λεπτὸν πάγον καὶ ἐφθασεν ὅτε μὲν βυθιζόμενος, ἄλλοτε δὲ πάλιν ἀνερχόμενος εἰς τὴν ἐπιφάνειαν μέχρι τοῦ κυνός, συνέλαβεν αὐτὸν ἀπὸ τοῦ τραχήλου, ἐπανέκαμψεν ἀβλαβῆς εἰς τὴν ὄχθην καὶ ἐναπέθεσεν αὐτὸν ἐπὶ τοῦ λιθοστρώτου.

Ὁ κίνδυνος, ὃν ὁ Τεγλέφ διέτρεξε, ἦτο τόσον μέγας, ἢ πρᾶξις του ἦτο τόσον ἀπρόσδοκτος, ὥστε οἱ σύντροφοί του ἀπελιθώθησαν κατὰ γράμμα, καὶ τότε μόνον ἠδυνήθησαν νὰ ὁμιλήσωσι πάλιν, ὅτε οὗτος προσεκάλεσεν ἀμαξήλατην διὰ ν' ἀπέλθῃ οἰκάδε.

Ἡ στολή του ἦτο κάθυγρος καὶ ἀντὶ ἀπαντήσεως εἰς τα θαυμαστικὰ ἐπιφωνήματα τῶν φίλων του παρετήρησεν ἀπαθῶς, ὅτι δὲν δύναται νὰ διαφύγῃ ὁ ἄνθρωπος τὴν κατὰ τὴν γέννησίν του ὀρισθεῖσαν αὐτῷ τύχην, — καὶ διέταξε τὸν ἀμαξήλατην νὰ φέρῃ αὐτὸν ταχέως εἰς τὴν οἰκίαν.

— Πάρε τοῦλάχιστον τὸ σκυλὶ μαζὶ σου δι' ἀνάμνησιν, ἀνεφώνησεν εἰς τῶν ἀξιωματικῶν.

Ἀλλ' ὁ Τεγλέφ ἔκαμε μόνον ἀρνητικὴν χειρονομίαν, ἐν ᾧ οἱ φίλοι του τὸν ἠτένιζον μετ' ἀφώνου ἐκπλήξεως.

Τὸ ἄλλο γεγονός συνέβη ὀλίγας ἡμέρας βραδύτερον ἐν τινὶ ἐσπερίδι τοῦ διοικητοῦ τῆς πυροβολαρχίας. Ὁ Τεγλέφ ἐκάθητο ἐν τινὶ γωνίᾳ χωρὶς νὰ συμμετέχῃ τοῦ χαρτοπαιγνίου.

— Ἀχ, νὰ μοῦ προέλεγε τοῦλάχιστον, καθὼς εἰς τὴν „κυρίαν τῆς Κούπας“*) τοῦ Πούσκιν, γραῖά τις ποῦ χαρτὶ ἤθελε κερδήσει! ἐφώνησεν ὑπασπιστής τις ἀφ' οὗ ἀπώλεσεν εἰς τὸ παιγνίδιον καὶ τὴν τρίτην του χιλιάδα.

Ὁ Τεγλέφ προὐχώρησε σιωπηλῶς πρὸς τὴν τράπεζαν, ἔλαβε δεσμίδα χαρτίων, ἔκοψεν αὐτὰ καὶ ἔστρεψε λέγων τὰς λέξεις „ἔξ καρρό!“

Καὶ πράγματι ἦτον „ἔξ καρρό!“

— „Ἄσος Σπαθί!“ ἐξηκολούθησε καὶ ἔκοψε πάλιν τὰ χαρτὰ κάτωθεν ἕκκειτο „Ἄσος Σπαθί!“

— „Ρῆγας καρρό!“ ἐψιθύρισε καὶ τρίτην φορὰν διὰ τῶν ὁδόντων — καὶ ἐπέτυχε καὶ τὸ τρίτον . . . Αἰφνης ὅλον τὸ πρόσωπόν του ἐγένεν ἐρυθροῦν, ἴσως διότι οὐδ' αὐτὸς ἀνέμενε τοιοῦτό τι.

— Ἀπαράμιλλος τέχνη! Ἐπαναλάβετε το! ἀνεφώνησεν ὁ διοικητής.

— Δὲν καταγίνομαι εἰς τὸ νὰ τὰ ἐπαναλαμβάνω, ἀπύνησε ξηρῶς ὁ Τεγλέφ καὶ μετέβη εἰς ἄλλο δωμάτιον.

Μετ' αὐτὸν πολλοὶ ἐκ τῶν παρισταμένων παικτῶν ἔδο-

κίμασαν νὰ τὸν μιμηθῶσιν, ἀλλ' οὐδεὶς ἐπέτυχε· ἐνίστε ὁ μὲν ἢ ὁ δὲ ἐμάντευεν ἐν χαρτίον, ἀλλ' οὐδεὶς δύο κατὰ διαδοχὴν. Καὶ ὁ Τεγλέφ εἶχε μαντεύσει τρία! Τὸ συμβαν τοῦτο ἑσπερώσεν ἔτι μάλλον τὴν φήμην του ὡς μυστηριώδους ἀνθρώπου τοῦ πεπρωμένου.

Βραδύτερον πολλάκις ἐσκέφθη, ὅποιαν τροπὴν ἔθελεν λάβει ἄρ' αὖ γε τὸ πρᾶγμα, ἐὰν ἀπετύγχανεν εἰς τὸ παιγνίδιον τῶν χαρτίων, ἀλλ' ἀδιάφορον, ἢ ἀπρόσδοκτος αὕτη ἐπιτυχία ἦτο κρίσιμος δι' ὅλην του τὴν φήμην.

IV.

Ἐκαστος θὰ ἐννοήσῃ ὅτι ὁ Τεγλέφ ἀμέσως προσεκολληθῇ εἰς τὴν φήμην ταύτην. Τῷ ἀπέδιδεν ἰδιαίτεράν σημασίαν, ἰδιαίτερον χρωματισμὸν . . . cela le posait, ὡς λέγουν οἱ Γάλλοι, ἢ φήμη δὲ αὕτη ἦτο πολὺ ὠφέλιμος εἰς αὐτόν, ἔχοντα τόσον ὀλίγον νοῦν, ὀλιγωτέρας γνώσεις καὶ τερατώδη φιλαυτίαν.

Πολὺ δύσκολον ἤθελεν εἶσθαι νὰ τὴν ἀποκτήσῃ, ἀλλὰ νὰ τὴν διατηρήσῃ — ἃ, αὐτὸ ἦτον εὐκολώτατον, ἤρκει μόνον νὰ ἦνε σιωπηλὸς καὶ ν' ἀποφεύγῃ τοὺς συναδέλφους του. Ἀλλ' ὁ Τεγλέφ δὲν μοι ἔτο τόσον συμπαθὴς ἕνεκα τῆς φήμης του ταύτης, — καὶ μάλιστα προσφιλέας, καὶ . . . Τὸν ἠγάπων διότι καὶ ἐγὼ ἤμην ἀκόμη ἄγριος παῖς καὶ ἐν αὐτῷ ἔβλεπον εἶδος συναδέλφου καὶ ἔπειτα διότι ἦτο χρηστός καὶ κατὰ βάθος εἶχε καλὴν καὶ ἀδιάφορον καρδίαν. Μοὶ ἐνέπνεε συμπάθειαν, ἐκτὸς δὲ τῆς φήμης του ὡς ἀνθρώπου τοῦ πεπρωμένου, ἦν τυχαίως ἀπέκτησε, εἶχεν, ὡς μοι ἐφαίνετο, πρᾶγματι τραγικὸν πεπρωμένον, περὶ τοῦ ὁποίου ὅμως αὐτὸς οὐδεμίαν εἶχε προαισθησιν. Φυσικῶς οὐδέποτε ὠμίλησα αὐτῷ περὶ τοῦ αἰσθημένου τούτου, διότι ὑπάρχει μεγαλειτέρα προσβολὴ δι' ἄνθρωπον τοῦ πεπρωμένου παρὰ νὰ τῷ ὑποδείξῃ τις ὅτι ἐμπνέει οἶκτον;

Καὶ ὁ Τεγλέφ ἠσθάνετο κλίσιν τινὰ πρὸς ἐμέ. Πλησίον μου ἀνεκουφίζετο ἡ καρδία του, μετ' ἐμοῦ ἐλευθέρως ἠδύνατο νὰ ὁμιλῇ, πρὸ ἐμοῦ ἄνευ δυσκολίας κατήρχετο ἀπὸ τοῦ βάθρου, εἰς ὃ αὐτὸς δὲν εἶχεν ἀνέλθει, ἀλλ' ἄλλοι εἶχον τὸν ὑψώσει. Βασανιζόμενος ὑπὸ τῆς φιλασθένους φιλαυτίας του ἴσως ὠμολόγει ἐν τοῖς μυχιαστάτοις τῆς καρδίας του, ὅτι τὴν φιλαυτίαν ταύτην κατ' οὐδένα τρόπον ἠδύνατο νὰ δικαιολογήσῃ, καὶ ἄλλοι ἴσως τὸν ἔβλεπον ὑπεροπτικῶς, ἐν ᾧ ἐγὼ, δεκαεναετῆς παῖς, δὲν τὸν ἰνώχλουν· ὁ φόβος μὲ εἶπῃ τι γελοῖον καὶ ἀνάρμοστον δὲν ἐπέize τὴν καρδίαν του ἐπὶ παρουσίᾳ μου, καὶ δι' αὐτὸ δὲν ἰναγκάζετο ἀδιακόπως νὰ προσέχῃ. Ἐνίστε μάλιστα ἐγένετο φλυαρος καὶ ἔπειτα ὑψοχαιρῆτο τόσον πολὺ, διότι οὐδεὶς ἄλλος ἐκτὸς ἐμοῦ ἤκουε τοὺς λόγους του! Διότι ἄλλως ἀλλοίμονον εἰς τὴν φήμην του ὡς ἀνθρώπου τοῦ πεπρωμένου!

Οὐ μόνον ὀλίγιστα ἐγίνωσκε, ἀλλὰ καὶ οὐδὲν σχεδὸν ἀνεγίνωσκε καὶ περιωρίζετο μόνον εἰς ὅ,τι συνέλεγεν ἐξ ἀνεκδότων καὶ μικρῶν διηγημάτων.

Ἐπίστευεν εἰς προαισθήματα, προφητείας, οἰωνούς, συναντήσεις, εἰς εὐτυχεῖς καὶ ἀποφράδας ἡμέρας εἰς τὰς καταδιώξεις ἢ τὴν προστασίαν τῆς εἰμαρμένης, ἐνὶ λόγῳ εἰς τὴν σημασίαν τοῦ βίου. Ἐπίστευε μάλιστα καὶ εἰς τινὰ „κλιματικά“ ἔτη, περὶ τῶν ὁποίων εἶχεν ἀκούσει, — ἀλλὰ δὲν ἐγνώριζε καλὰ καλὰ τὴν σημασίαν τῆς λέξεως. Ὁ σωστὸς ἄνθρωπος τοῦ πεπρωμένου δὲν πρέπει νὰ δείξῃ ὅτι πιστεύει εἰς τὰ τοιαῦτα, ἀπ' ἐναντίας εἰς ἄλλους ὀφείλει νὰ ἐμπνεύσῃ τοιαύτην πίστιν . . . Ὑπὸ τὴν ἐποψὴν ταύτην ὅμως ἐγὼ μόνος ἐγνώριζον τὸν Τεγλέφ.

*) Τίτλος διηγήματος τοῦ Ἀλ. Πούσκιν.

V.

Ἡμέραν τινά, — ὡς ἐνθυμοῦμαι ἦτον ἡ εἰκοστή τοῦ Ἰουλίου, ἡ ἑορτὴ τοῦ προφήτου Ἡλιοῦ, — ἀπῆλθον πάλιν εἰς ἐπίσκεψιν τοῦ ἀδελφοῦ μου. Δὲν τὸν εὔρον εἰς τὴν οἰκίαν, διότι εἶχε σταλῆ δι' ὑποθέσεις τῆς ὑπηρεσίας του δὲν εἰξεύρω ποῦ ἐπὶ ὅλας ὁκτὼ ἡμέρας. Ἐπειδὴ δὲν εἶχον ὄρεξι νὰ ἐπανακάμψω εἰς Πετρούπολιν, περιεπλανώμην τῇδε κάκεισε εἰς τὴν ἐλώδη χώραν μετὰ τὸ πυροβόλον μου, ἐφόνευσα δύο τρεῖς μπεκάτσας καὶ διῆλθον τὴν ἐσπέραν μετὰ τοῦ Τεγλὲρ ὑπὸ τὴν στέγην ἀχυρῶνος, ὃν ὁ φίλος μου ὠνόμαζε θερινὴν του ἐπαυλιν.

Ὡμιλοῦμεν περὶ διαφορῶν πραγμάτων, συγχρόνως ἐπινομεν πολὺ τέιον, ἐκαπνίζομεν καὶ διεσκεδάζομεν συνομιλοῦντες ὅτε μὲν μετὰ τὸν οἰκο-ἀχυρῶνο-δεσπότην, ἐκρωσσι-σθέντα Φιλλανδόν, ἄλλοτε δὲ μετὰ τοῦ τροφωπώλου τοῦ στρατοπέδου, ὅστις ἐπώλει „πορτοκάλια καὶ ὠραῖα λεμόνια“ — καὶ ὅστις ἐκτὸς ἄλλων πολλῶν προτερημάτων εἶχε καὶ τὴν ἱκανότητα νὰ παίξῃ κιθάραν· κατόπιν μᾶς διηγῆθη οὗτος περὶ ἐνὸς δυστυχοῦς ἔρωτος, ὃν κατὰ τὴν νεότητά του ἠσθάνθη πρὸς τὴν θυγατέρα δικαστικοῦ κλητῆρος, ἐν τούτοις βραδύτερον ἡλικιωθεὶς, ὁ δὲ Ζουὰν οὗτος μετὰ κόκκινον ὑποκάμισον δὲν ἐγνώρισε πλέον ἄλλα ἀτυχῆ πάθη.

Πρὸ τῆς θύρας ἐξηπλοῦτο εὐρεῖα πεδιάς, βαθμηδὸν γινομένη κατωφερής. Τῇδε κάκεισε ἐν τινι κοιλότῃ τοῦ ἐδάφους ἐφαίνετο ἡ λάμψις μικροῦ ῥύακος, μακρὰν δὲ τὸ χεῖλος τοῦ οὐρανοῦ περιέβαλλον δάση. Βαθυδὸν ἐπῆλθεν ἡ νύξ. Ἡμεῖθα μόνοι. Συγχρόνως δὲ μετὰ τὴν νύκτα ἐκάλυψε τὴν γῆν λεπτὸς ὑγρὸς ἀτμός, ὅστις ὅλον ἐξηπλοῦτο καὶ τέλος μετεβλήθη εἰς πυκνὴν ομίχλην.

Εἰς τὸν οὐρανὸν ἀνέτειλεν ἡ σελήνη, αἱ ἀκτίνες τῆς διέσχίζον τὴν ομίχλην καὶ τὴν ἐχρωμάτιζον ὡς διὰ χρυσοῦς λάμψεως. Τὸ πᾶν εἶχεν ἀμαυρωθῆ κατὰ παράδοξον τρόπον καὶ ἀλλάξει τὴν θέσιν του, τὰ μακρὰν ἐφαίνοντο πλησίον, καὶ τὰ πλησίον μακρὰν, τὰ μεγάλα μικρά, καὶ τὰ μικρά ἐφαίνοντο μεγάλα . . . συγχρόνως δὲ ὅλα τὰ ἀντικείμενα παριστάνοντο φωτεινὰ καὶ ἀόριστα.

Ἐνομίζομεν ὅτι μετετοπίσθημεν εἰς μυθικὸν κόσμον, εἰς τὸ βασιλεῖον τῆς ὑπολεύκου καὶ χρυσιζούσης ομίχλης, τῆς βαθυτάτης σιγῆς, τοῦ ἐλαφροῦ καὶ πλήρους ὀνείρων ὕπνου. . . . Καὶ πόσον μυστηριωδῶς ἐσπινθῆριζον διὰ μέσου τῆς μεγάλης καὶ λευκῆς ταύτης ομίχλης ἐκεῖ ἐπάνω οἱ ἀστέρες! Ἀμφοτέροι ἐσιγῶμεν. Ἡ φανταστικὴ ὄψις τῆς νυκτὸς ταύτης ἐξήσκησεν ἐφ' ἡμῶν ἰσχυρὰν ἐπενέργειαν καὶ ἡμεῖς κατελήφθημεν ἐπίσης ὑπὸ φανταστικῆς διαθέσεως.

(ἔπεται συνέχεια).

ΕΝΤΥΠΩΣΕΙΣ ΕΚ ΤΩΝ ΕΡΓΩΝ

τοῦ
ΣΟΠΕΓΧΑΟΥΕΡ.

Ἡ πίστις εἶνε ὅπως καὶ ὁ ἔρως· δὲν ἐπιβάλλεται διὰ τῆς βίας. Διὰ τοῦτο ἡ διὰ πολιτικῶν μέτρων εἰσαγωγὴ ἢ στέρησις αὐτῆς εἶνε ἐπιχειρήσις σφαλερά, διότι ὅπως, θέλων τις διὰ τῆς βίας νὰ προκαλέσῃ ἔρωτα, ἐπισύρει μόνον μῖσος, οὕτω καὶ ἀντὶ πίστεως ἐπιφέρει τελείαν ἀπιστίαν.

* * *

Ἡ ἱστορία διδάσκει ἡμᾶς τὸν βίον τῶν ἐθνῶν, οὐδὲν δ' ἄλλο ἔχει ν' ἀφηγηθῇ ἢ πολέμους καὶ ἐπαναστάσεις, ἐν ᾧ τὰ ἔτη τῆς εἰρήνης παρουσιάζει μόνον ὡς μικρὰς ἀναπαύλας, σπάνια τινὰ διαλείμματα. Οὕτω καὶ ὁ βίος ἐνὸς ἐκάστου ἀτόμου εἶνε διαρκὲς ἀγών, οὐχὶ μεταφορικῶς ἐννοούμενος ἐναντίον τῆς ἀνάγκης καὶ τῆς ἀνίας, ἀλλὰ πραγματικὸς ἐναντίον τῶν ἄλλων. Διότι ἕκαστος πανταχοῦ εὐρίσκει ἀντιπάλους καὶ ἐχθρούς, ζῇ ἐν διηνεκεῖ κατ' αὐτῶν πάλῃ καὶ ἀποδυνάμει κρατῶν τὰ ὅπλα ἀνὰ χεῖρας.

* * *

Οἱ ἔχοντες μεγάλα καὶ λαμπρὰ προτερήματα ἄνθρωποι δὲν ἀρνοῦνται, οὐδὲ κρύπτουσι τὰ ἐλαττώματα καὶ τὰς ἀδυναμίας των, διότι θεωροῦσιν αὐτὰς πρᾶγμα τι, ὃ ἐπλήρωσαν τοῖς μετρητοῖς ἢ σκέπτονται μάλιστα, ὅτι οὐχὶ αἱ ἀδυναμίαι θὰ περιποιήσωσιν εἰς αὐτοὺς αἰσχύνην, ἀλλ' αὐτοὶ εἰς αὐτὰς τιμῇ. Συμβαίνει δὲ πρὸ πάντων τοῦτο, ὅσῳ τὰ ἐλαττώματα συσχετίζονται πρὸς τὰς μεγάλας αὐτῶν ἀρετάς, ὡς εἶπε καὶ ἡ Γεωργία Σάνδη: chacun a les défauts de ses vertus.

Τοῦναντίον δὲ ὑπάρχουσιν ἄνθρωποι καλοῦ χαρακτῆρος καὶ ἀνεπιλήπτου διαγωγῆς, οἱ ὅποιοι τὰς ὀλίγας καὶ μικρὰς

ἀδυναμίας των οὐδέποτε ὁμολογοῦσιν, ἀλλὰ μᾶλλον ἐπιμελῶς τὰς ἀποκρύπτουσι, καὶ τὰ μάλᾳ εὐαίσθητοι δεικνύονται εἰς πάντα εἰς αὐτὰς ἀναφερόμενον ὑπαινιγμόν· ἀκριβῶς ἐπειδὴ ὅλη των ἡ ἀξία συνίσταται εἰς τὴν ἀπουσίαν ἐλαττωμάτων καὶ ἀδυναμιῶν, διὰ τοῦτο ἡ ἀξία των, αὕτη ἐλαττωῦται διὰ τῆς καθ' ἡμέραν αὐξήσεως αὐτῶν.

* * *

Τὸ πρόσωπον τοῦ ἀνθρώπου λέγει ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ περισσότερα καὶ μᾶλλον ἐνδιαφέροντα παρὰ τὸ στόμα του, διότι αὐτὸ εἶνε ἡ σύνοψις παντός, ὅ,τι θὰ ἔχη ποτὲ νὰ λέγῃ, καὶ τὸ μονόγραμμα πάσης σκέψεως καὶ ἐπιθυμίας αὐτοῦ. Τὸ στόμα ἐκφέρει ἰδέας ἐνὸς μόνου ἀνθρώπου, τὸ δὲ πρόσωπον μίαν ἰδέαν τῆς φύσεως. Διὰ τοῦτο ἕκαστος εἶνε ἄξιος, ὥστε νὰ παρατηρῶσιν αὐτὸν προσεκτικῶς, ἀλλ' οὐχὶ καὶ ἕκαστος, ὥστε νὰ ὁμιλῇ τις μετ' αὐτοῦ.

* * *

Τὰ πρῶτα τεσσαράκοντα ἔτη τοῦ βίου ἡμῶν εἶνε τὸ κεῖμενον, τὰ δὲ λοιπὰ τριάκοντα, τὰ εἰς τοῦτο ἀναγόμενα σχόλια, τὰ ὅποια διδάσκουσιν ἡμᾶς νὰ ἐννοῶμεν τὴν ἀληθῆ σημασίαν καὶ ἀλληλουχίαν τοῦ κειμένου, τὴν ἡθικὴν καὶ ὅλας αὐτοῦ τὰς λεπτότητας.

Τὸ δὲ τέλος τοῦ βίου ὁμοιάζει πολὺ πρὸς τὸ τέλος χοροῦ προσωποποιήσεων, ὅτε ἀποβάλλονται αἱ προσωπίδες. Ἡ δὲ βλέπει τις τὴν ἀληθῆ ὄψιν ἐκείνων, μεθ' ὧν κατὰ τὸν βίον του ἐσχέτισθη. Διότι οἱ χαρακτῆρες ἐφανερώθησαν, αἱ πράξεις ἀπέφερον τοὺς καρποὺς των, αἱ ἐνέργειαι ἔτυχον τῆς δικαίας αὐτῶν ἐκτιμήσεως, ἐξηφανίσθησαν δὲ πᾶσαι αἱ ἀπατηλαὶ εἰκόνες.

